Õppimine ja teadustöö Saksamaal
Mis? Miks? Kuidas?

Info ülikoolide ja kõrgkoolide, õppekavade, kandideerimise ja stipendiumite kohta

DAAD
Deutscher Akademischer Austauschdienst
German Academic Exchange Service

Sisukord

Eessõna 4

Miks Saksamaa? 5
Põhjuseid, miks tunda huvi Saksamaa ja saksa keele vastu 5
10 peamist põhjust, miks õppida või teha teadustööd Saksamaal 5

Saksamaa kõrgkoolimaastik 6
Keel 6
Kõrgkooli tüübid 6
Õppekavad 6
Kõrgkooli asukoht 7

Kandideerimine õppimiseks Saksamaal 8
Kandideerimine Saksamaa ülikoolidesse 8
Keeleoskuse tõendamine 8
Akadeemiline aasta | kandideerimistähtajad 9
Vastuvõtmine (immatrikuleerimine) 9
Kindlustus 9
Saabumine ja viibimine 9
Elamine 9
Checklist enne õpinguid, juhul kui õpingud algavad sügisel 10

Kulud 11
Näidisarvutus 11

Rahastamisvõimalused 12
DAAD stipendiumid 12
Kandideerimistähtajad 13
Teised stipendiumid ja ühingud 13
Poliitilised ühingud 16
Kiriklikud ühingud 16
Muud ühingud 17
Saksamaa stipendium 17
Riiklik õppetoetuse seadus 18
KfW pangagrupi laen 18
Erapankade õppelaenud 18

Soovitusi stipendiumile kandideerimiseks 19
Elulookirjeldus 19
Motivatsioonikiri 19
Soovituskiri ja hinnang 20
Keeleoskuse tõend 20
Ettevalmistus kandideerimisvestluseks 21

Teadustöö Saksamaal 22
Individuaalne või struktureeritud doktoriõpe 22
Teadusinstitutsioonid 23
Ülikoolivälised teadusasutused 23
Teadustöö rahastamine 24
Saksamaa vilistlasportaal 25

Eessõna

Meil on väga hea meel, et Te tunnete huvi Saksamaa, saksa keele ja/või Saksamaal õppimise või teadustöö tegemise vastu.

Saksamaa on umbes 400 ülikooli ja kõrgkooliga ning ligi 20 000 akrediteeritud õppekavaga (sealhulgas ka mõningad ingliskeelsed õppekavad) üks mitmekülgseima kõrgharidusmaastikuga riike maailmas, kus on ühendatud traditsioonid ja uusimad arengud. Õppimisega seotud kulud ei ole Saksamaal kuigi kõrged – riiklikes kõrgkoolides ei ole õppemaksu ja ka elamiskulud on võrreldes paljude teiste riikidega pigem madalad. Samas on õppevahendite ja õppe tase väga kõrge, mis peegeldub ka teadustöö silmapaistvates tulemustes.

See brošüür annab Teile ülevaate Saksa kõrgharidusmaastikust ning aitab Teil leida oma õpinguteks või teadustööks sobiva haridusasutuse ja kandideerida või ühendust võtta akadeemilise asutusega Saksamaal.

Kui õpingute või teadustöö tegemise eest ei saa ise tasuda, otsitakse stipendiumeid või teisi rahastamisvõimalusi. Mitmed organisatsioonid, sealhulgas Saksamaa Akadeemiline Vahetusteenistus (Deutscher Akademischer Austauschdienst, lühendatult DAAD) pakuvad rahalist toetust õpinguteks või teadustöö tegemiseks Saksamaal. Ka stipendiumitele kandideerimise ajal on see brošüür abiks ning toetab ja saadab Teid, kui tulete Saksamaale õppima või teadustööd tegema.

Kui Teil on küsimusi või soovite nõustamist, olete oodatud Infokeskusesse. Samuti korraldame infopäevi, seminare jne ning külastame meeleldi ka Teiega seotud institutsiooni.

Soovime Teile edu!

Teie DAAD Eesti, Läti ja Leedu Infokeskus Riias

Miks Saksamaa?

Saksamaa on mitmekülgne maa kõrgetasemeliste kultuuriliste ja akadeemiliste institutsioonidega. On palju põhjuseid, miks Saksamaast huvituda, saksa keelt omandada või Saksamaal õppida ja teadustööd teha.

Põhjuseid, miks tunda huvi Saksamaa ja saksa keele vastu

- Saksa keel on suurima emakeelena kõnelejate arvuga keel Euroopa Liidus. Ta ei ole mitte ainult Saksamaal, vaid ka Austrias, Šveitsis ja Liechtensteinis olulisim suhtluskeel. Luksemburgis ja Belgias, Itaalias (Lõuna-Tiroolis) ja Taanis, aga ka paljudes teistes riikides Euroopas ja maailmas on saksa keel üheks osaks keelelisest mitmekesisusest.
- Saksa keelel on võõrkeelena pikk traditsioon ja ta on ka täna veel *lingua franca* paljude inimeste jaoks kõikjal maailmas.
- Saksa keel ei tule kasuks mitte ainult filoloogidele, vaid sellest on kasu ka paljude teiste akadeemiliste erialade ja elukutsete, näiteks juristide, arstide, inseneride, majandusteadlaste, ajaloolaste ja teoloogide puhul.
- Baltikumis oli saksa keel kuni 20. sajandi alguseni üks tähtsamaid kultuuri ja teaduse, majandus- ja halduskeeli. Paljud selle aja allikad on saksa keeles, paljud saksa päritolu kultuurilised tavad on säilinud tänaseni.
- Saksamaa majandus on tugev ja ta on üks põhilisemaid Baltimaade kaubanduspartnereid. Saksa keele oskusega inimestel on head töövõimalused Saksamaal, aga ka Saksa ettevõtetes ja organisatsioonides Baltikumis.
- Saksa keel on Baltikumi üks peamisi turismivaldkonnas räägitavaid keeli.
- Saksamaa kultuuri- ja meediamaastik on mitmekesine. Saksa keele oskus aitab olla alati hästi informeeritud ja võtta osa arvukatest sündmustest ja aruteludest. Saksa ühiskond pakub palju põnevat nii ajaloost kui ka tänapäevast.
- Tänapäeval on hea inglise keele oskus laialt levinud, kuid saksa keelega saavutate veelgi rohkem – *Englisch ist ein Muss – Deutsch ist ein Plus!* (inglise keel on kohustuslik – saksa keel on kasulik!).

10 peamist põhjust, miks õppida või teha teadustööd Saksamaal

- Umbes 400 ülikooli ja kõrgkooli ligi 20 000 õppekavaga
- Juhtiv teadustöö maailmas
- Läbivalt kõrge akadeemiline tase
- Pikk akadeemiline traditsioon
- Paljudel õppekavadel saab õppida ka inglise keeles
- Palju stipendiumeid ja teisi toetusvõimalusi
- Teiste Euroopa Liidu riikide tunnistuste tunnustamine Euroopa haridusruumi raames
- Euroopa Liidu kodanikul ei ole vaja elamisluba
- Riiklikes kõrgkoolides ei ole õppemaksu
- Võrreldes paljude teiste riikidega suhteliselt madalad elamiskulud
- Saksamaa on Baltikumile kultuuriliselt ja geograafiliselt üsna lähedane

Saksamaa kõrgkoolimaastik

Saksa kõrgkoolid oma mitmekülgsete õppekavade, doktoriprogrammide ja teadusasutustega pakuvad Teile võimalust osaleda oma huvidest lähtuvas õppes või täiendõppes. Kui Te otsustate õppida või teha teadustööd Saksamaal, peaksite pöörama tähelepanu alltoodud punktidele.

Keel

Sõltuvalt erialast võib õppekeel varieeruda. Saksa keele kõrval on rahvusvahelistes õppekavades levinud peamiselt inglise keel (lisainformatsiooniks vaadake „Õppekava“). Teadustöö puhul sõltub keel enamasti individuaalsetest vajadustest ja oskustest. Saksa keele oskust on võimalik omandada ja süvendada peaaegu kõigis Saksamaa kõrgkoolides ning mitmetes teistes institutsioonides. Eriti levinud on kõrgkoolide suvekursused, millel osalemiseks on üliõpilastele samuti DAAD-stipendiumid **www.daad.de/sommerkurse**.

Kõrgkooli tüübid

Saksamaa 16 liidumaal on kokku enam kui 400 kõrgkooli. Lisaks ülikoolidele, tehnika-, pedagoogika-, muusika-, kunsti- ja filmikõrgkoolidele on olemas ka võrdväärsed rakenduskõrgkoolid (*Hochschule für angewandte Wissenschaften*, lühendatult *HAW*).

Õpingud ülikoolis sobivad Teile kõige paremini siis, kui Te huvitute teadusliku suunitlusega õpingutest. Ülikoolid pakuvad kas laia erialade valikut või on spetsialiseerunud kindlatele erialadele (nt tehnika- või meditsiinikõrgkoolid). Ülikool sobib Teile ka siis, kui soovite Saksamaal omandada doktorikraadi. Ülikoolid on koos mitmete muude organisatsioonidega, kus ei tegeleta õppetööga, Saksa teadusmaastiku aluseks. Rakenduskõrgkoolid on parim lahendus, kui Te eelistate praktilise suunitlusega õpet. Rakenduskõrgkool pakub Teile teaduspõhist väljaõpet, mis vastab tööelu vajadustele ja nõudmistele. Õppe juurde kuulub ka praktika ning üks rakenduslik semester ettevõtetes.

Kunsti-, filmi- ja muusikakõrgkoolid on õige valik, kui Te huvitute kujutavast kunstist, tööstus- või moedisainist, graafilisest disainist, instrumentaalmuusikast või laulmisest. Uue meedia kõrgkoolides koolitatakse režissööre, operaatoreid, stsenariste ning teisi filmi- ja televisioonispetsialiste. Selle õppe eelduseks on kunstiline anne, mis selgitatakse välja vastava sobivustestiga.

Suurem osa Saksamaa kõrgkoolidest on riigi poolt rahastatud. Mõningaid kõrgkoole rahastab ka protestantlik või katoliku kirik. Lisaks on Saksamaal üle 100 riiklikult akrediteeritud õppekavaga erakõrgkooli. Suurem osa neist on rakenduskõrgkoolid.

Õppekavad

Ligi 20 000 õppekava võimaldavad Teile peaaegu iga soovitud spetsialiseerumist. Õpingutega alustades saate valida rohkem kui 10 000 alusõppekava seast (enamik neist on bakalaureuseõppe kavad). Kui Teil on kõrgharidus omandatud, on Teil valida ligi 9000 õppekava vahel (enamik neist on magistriõppe kavad). Erialaprofiilide ülevaate leiate veebilehelt **www.studienwahl.de**.

Bakalaureuseõpe kestab üldjuhul kolm aastat, kuid üha enam on ka neli aastat kestvaid programme. Magistriõpe kestab enamasti kaks aastat. Kes valib riigieksamitega lõppeva õppe (nt õigus- või arstiteaduskonnas), õpib ülikoolis keskmiselt viis kuni kuus aastat.

Saksa kõrgharidussüsteemi eripäraks on kombineeritud õppekavad, mille puhul on kõrgkooliõpingud ühendatud väljaõppega mõne ettevõtte juures **https://www.daad.de/deutschland/nach-deutschland/angebote/de/57321-das-duale-studium/**.

Kui Teid huvitab ingliskeelne õpe, saate valida ligi 2000 bakalaureuse-, magistri- või doktoriõppe programmi hulgast just Teile sobiva rahvusvahelise kraadiõppe programmi *International Degree Programm,* lühendatult IDP **www.daad.de/idp**. Antud programm ühendab endas põhjaliku erialase väljaõppe ja tõhusa juhendamise. Mõningate IDP puhul on siiski vajalik ka saksa keele oskus.

Kõrgkooli asukoht

Te saate õppida nii rahutus suurlinnas kui ka idüllilises väikelinnas. Teil on võimalik valida uute ja uuenduslike, sadu aastaid vanade traditsiooniliste, väikeste ja kompaktsete või suurte ja võimalusterohkete õppe- ja vabaajategevustega kõrgkoolide vahel. Mitte alati ei ole kõige suurem ülikool Teie vajadusi silmas pidades parim valik – võib juhtuda, et mõne väiksema kõrgkooli õppejõududel on üliõpilastega tegelemiseks rohkem aega kui suurte ülikoolide omadel.

Kõigi tunnustatud ülikoolide ja kõrgkoolide tase on Saksamaal kõrge. Valik ei ole kerge – seetõttu peaksite põhjalikult tutvuma, millistel institutsioonidel on millised eelised. Pingerida **www.che-ranking.de** võib Teid selles aidata. Siiski peaksite arvestama, et selline pingerida annab üldist infot ja pöörab vaid vähesel määral tähelepanu näiteks individuaalsetele huvidele. Seega peaksite Te kõrgkooli valikul lähtuma eelkõige oma isiklikest õppe- ja elusoovidest.

Kasulikud lingid

www.hochschulkompass.de: otsingumootor ja andmebaas õppeprogrammide, kõrgkoolide, aadresside jne leidmiseks. Õppekavade otsimisel kasutage otsingut „Profisuche/ Advanced Search“.
www.study-in-germany.de: siit leiate teavet Saksamaal õppimise ja igapäevaelu (ka kindlustuse, elamiskulude jm) kohta.
www.was-studiere-ich.de: tasuta testid õppekavades orienteerumiseks. Proovige järele, milline õpe sobib Teile kõige paremini.

Kandideerimine õppimiseks Saksamaal

Gümnaasiumi lõputunnistus annab Teile kõrgkoolis õppimise õiguse ja võimaldab Teile koos vastava keeleoskuse tõendiga (saksa või inglise keele) juurdepääsu kõrgkoolile.

Kasulikud lingid
www.anabin.kmk.org: teave tunnistuste ja haridust tõendavate dokumentide hindamise kohta.
www.anerkennung-in-deutschland.de: Saksa liiduvalitsuse infoportaal välisriikide kutsekvalifikatsiooni tunnustamise kohta. Portaal annab teavet selle kohta, milliseid välismaiseid kutsekooli lõputunnistusi on võimalik Saksamaal tunnustada.

Kandideerimine Saksamaa ülikoolidesse

Üldjuhul on Saksamaal õppekoha taotlemiseks kolm alltoodud võimalust.

- Kandideerimine otse kõrgkooli juures
- Kandideerimine **www.uni-assist.de** kaudu
- Kandideerimine **www.hochschulstart.de** kaudu

Teile sobivaima taotluse esitamise viisi leiate oma valitud kõrgkooli veebilehelt. Üldiselt kehtib:

Kandideerimine otse kõrgkooli juures

Kandideerimine toimub akadeemilise välismaalasameti (Akademisches Auslandsamt) või kõrgkooli sekretariaadi kaudu. Vajaliku vormi saate vastavast kõrgkoolist. Lisaks tuleb esitada gümnaasiumi lõputunnistuse kinnitatud koopia ja tõlge, keeleoskuse tõend(id) ja muud dokumendid sõltuvalt kõrgkoolist ja õppekavast.

Kandideerimine www.uni-assist.de kaudu

uni-assist on välismaiste kandideerijate keskne teeninduskeskus, mis võtab vastu taotluseid umbes 180 Saksamaa kõrgkooli jaoks. Eelis: uni-assist kontrollib Teie esitatud dokumentide terviklikkust ja samade dokumentidega saate kandideerida korraga mitmesse kõrgkooli. Puudus: kandideerimine uni-assist kaudu on tasuline. Lisainformatsioon: **www.uni-assist.de**.

Kandideerimine www. hochschulstart.de kaudu

Üleriigiliselt piiratud õppekohtadega erialadele (arstiteadus, stomatoloogia, veterinaaria ja farmaatsia) tuleb õppekohta taotleda **www.hochschulstart.de** kaudu. Palun jälgige ka vastavate kõrgkoolide juhiseid kandideerimiseks.

Keeleoskuse tõendamine

Teil tuleb tõendada, et Teil on piisav saksa ja/või inglise keele oskus, kusjuures igal kõrgkoolil võivad olla erinevad reeglid, mis sõltuvad erialast ja selle populaarsusest (uurige oma valitud kõrgkoolist täpseid tingimusi!). Keeleos kuse tõenditena kehtivad muuhulgas alltoodud sertifikaadid.
Saksa keel: TestDaF (**www.testdaf.de**), Goethe sertifikaat C2 (erandjuhtudel C1 või B2; **www.goethe.org**), DSH, DSD II. Teavet nende ja teiste tunnustatud sertifikaatide (näiteks vanemad tõendid nagu ZOP või GDS) kohta leiate veebilehelt **www.sprachnachweis.de**. Saksa keele õppimiseks veebis külastage veebilehte **www.deutsch-uni.com**.
Inglise keel: TOEFL, IELTS või Cambridge ESOL (miinimum punktisumma sõltub kõrgkoolist ja valitud õppeprogrammist).

Akadeemiline aasta | kandideerimistähtajad

Õppeaasta jaotub kaheks semestriks: talvesemestriks (lühendatult WiSe või WS, 01.10–31.03) ja suvesemestriks (lühendatult SoSe või SS, 01.04–30.09). Loenguperioodid on igas ülikoolis pisut erinevad, kestes enamasti 15.10–15.02 (koos jõuluvaheajaga) ja 15.04–15.07. Ülejäänud aeg on mõeldud nii eksamiteks kui ka praktikaks ja kodutööde kirjutamiseks. Kandideerimistähtaeg talvesemestriks on enamasti 15. juulil ja suvesemestriks 15. jaanuaril. Tähelepanu! Selle reegli puhul on hulgaliselt erandeid. Tutvuge tähtaegadega juba varakult Teie valitud kõrgkooli veebilehel.

Vastuvõtmine (immatrikuleerimine)

Kui olete saanud positiivse otsuse taotletud õppekoha kohta *(Zulassungsbescheid)*, tuleb end valitud kõrgkooli vastuvõtmiseks isiklikult registreerida. Enamasti saab seda teha kohapeal veidi enne semestri algust.

Kindlustus

Saksamaale õppima asumisel on Teil kohustus sõlmida tervisekindlustusleping. Seda saate teha kas Saksamaal, oma kodumaal või taotledes endale Euroopa ravikindlustuskaarti. Eelkõige sõltub see sellest, kui kauaks Te plaanite Saksamaale jääda. **www.study-in-germany.de/de/studium-planen/voraussetzungen/krankenversicherung_27548.php**

Lisainformatsioon
www.haigekassa.ee: siin saab taotleda Euroopa ravikindlustuskaarti (EHIC).
www.aok-on.de: (valige piirkond ja vajutage „AOK Studenten-Service“): siin saab lasta tunnustada kodumaist või Euroopa tervisekindlustust.
Nimekirja haigekassadest leiate veebilehelt **www.krankenkassen.de**

Saabumine ja viibimine

Euroopa Liidu riikide kodanikud ei vaja Saksamaale sissesõiduks viisat ja neil on õigus Saksamaal elada. Põhjaliku informatsiooni riiki sissesõidu ja seal viibimise kohta leiate veebilehelt **www.internationale-studieren-de.de**.

Elamine

Enamikel Saksamaal õppivatest üliõpilastest on kas tuba ühiselamus või jagavad nad teiste üliõpilastega korterit *(Wohngemeinschaft,* lühendatult WG). Toa otsingul aitavad üliõpilast kõrgkoolide üliõpilasesindused. Eraisikuna üüritud korterite puhul on Saksamaal tavaks, et üürileandjale maksatakse tagatisena kahe kuu üürisumma, mis tagastatakse suuremate kahjude puudumisel üürilisele pärast väljakolimist.

Kasulikud lingid

www.studentenwerke.de:
Saksamaa kõrgkoolide üliõpilasesinduste, mis muuhulgas haldavad ka paljusid ühiselamuid, kataloog.

www.wg-gesucht.de:
siit leiate Te üüritubade pakkumised ning saate ka ise sisestada oma soovi toa üürimiseks.

Checklist enne õpinguid, juhul kui õpingud algavad sügisel

jaan	■ koguge kokku teave valitud programmi ja kõrgkoolide kohta
veebr	■ võimalusel pidage nõu kohaliku DAAD kontaktisikuga
märts	■ värskendage oma saksa keele oskust või sooritage keeleeksam (TestDaF jne)
apr — juuli	■ kandideerige vastavalt kandideerimistähtaegadele kõrgkooli juures või **www.uni-assist.de** või **www.hochschulstart.de** kaudu
aug	■ koguge internetist teavet korterite ja ühiselamute kohta
sept	Kõrgkooli vastuvõtmise korral ■ tehke tervisekindlustust ■ broneerige siduvalt korter või ühiselamukoht ■ vajadusel taotlege ligipääs internetile ■ sõitke Saksamaale ■ minge end isiklikult kõrgkooli registreerima ■ makske semestritasu
okt	■ muretsege endale õppe- ja eksamikorralduseeskiri ning loengute kataloog ■ jälgige kõrgkooli õppenõustamise pakkumisi ■ koostage tunniplaan ■ registreeruge seminaridele ■ osalege sissejuhatavatel üritustel ja raamatukogu tutvustaval ringkäigul ■ tellige raamatukogu lugejapilet, kopeerimiskaart ja tudengisöökla pääse ■ alustage õpingutega

Kulud

Kokkuvõttes on õpingute kulud Saksamaal võrreldes teiste riikidega madalad, kuna Saksamaal subsideeritakse õppekohti riiklikult ja riiklikes kõrgkoolides ei ole enamasti õppemaksu. Erakõrgkoolides on seevastu õppemaks kuni 15 000 eurot semestris.

Samas nõuavad ka avalik-õiguslikud kõrgkoolid nn semestritasu, mis jääb semestri kohta 50 euro kuni 400 euro (erandjuhtudel) piiresse. Selle eest saate Te ka vastutasu: sõltuvalt kõrgkoolist saavad üliõpilased nt soodsalt tudengisööklas einestada või piirkonnas busside ja rongidega tasuta sõita.

Elamiskulud sõltuvad elukohast. Eelkõige korteri üür on suurtes linnades sageli palju kõrgem kui väikestes kohtades ja maapiirkondades. Üldiselt võib öelda, et elu Ida- ja Põhja-Saksamaal on odavam kui Lääne- ja Lõuna-Saksamaal.

Enamik Saksamaa üliõpilasi õpib riiklikes kõrgkoolides. Erinevalt paljudest teistest maadest ei ole Saksamaal era- ja riiklike kõrgkoolide taseme vahel erinevusi.

Näidisarvutus

Siin näete, milliste kuludega peaksite Te õpingute ajal Saksamaal arvestama. Sõltuvalt kõrgkooli asukohast võivad elamiskulude puhul kõige rohkem erineda eluasemega seotud kulud.

Ühekordne tasu semestris:
- ✓ semestritasu: **50–400 €**
- ✓ õppemaks (riiklikes ülikoolides): **0 €**

Elamiskulud kuus:
- ✓ eluase: u **270 €**
- ✓ toit: u **150 €**
- ✓ tervisekindlustus: u **80 €**
- ✓ riided: u **50 €**
- ✓ muu (töömaterjalid, telefon jne): u **150 €**

Kokku: u **700 €**

- Ülevaade õppekuludest Saksamaal: **www.studis-online.de/StudInfo/Gebuehren**
- Teave õpingutega seotud kulude kohta Saksamaal: **www.daad.de/costs**
- Välisüliõpilastele ettevalmistuseks: **www. internationale-studierende.de**

Rahastamisvõimalused

Euroopa Liidu ja Euroopa Majanduspiirkonna riikide kodanikel on põhimõtteliselt vaba juurdepääs Saksamaa tööturule, st ka üliõpilased võivad oma õpinguid osaliselt rahastada oma tööga. Samas võtavad õpingud Saksamaal 70 kuni 80 protsenti üliõpilase ajast. Seega ärge lootke sellele, et saate oma õpinguid täielikult kõrvaltööga finantseerida – enamasti ei jää Teile sellisel juhul piisavalt aega õpinguteks. Siiski on tavapärane, et üliõpilased töötavad mõned tunnid nädalas ja teenivad raha eelkõige loengutest vabal ajal. Miinimumpalk on Saksamaal *ca* 9 eurot tunnis.

Lisaks on mitmeid organisatsioone, kellelt saate taotleda Saksamaal õppimiseks stipendiumit. Kõne alla tulevad näiteks DAAD ja mitmed ühingud, harvadel juhtudel on võimalik riiklik rahastus Saksamaa stipendiumiga, riikliku õppetoetuse seadusega (Bundesausbildungsförderungsgesetz, lühendatult BAföG) või KfW pangagrupi laenuga. Stipendiume ei anta niisama. Seepärast on oluline leida oma toetajaks organisatsioon, kes Teile sobib.

Stipendiume pakkuvatel organisatsioonidel on reeglina kindel eesmärk või maailmavaateline programm (nt parteipoliitiline või usuline suunitlus), millega tuleb oma võimaluste suurendamiseks enne kandideerimist tutvuda. Te peate täitma kindlaid nõudmisi ja olema kandideerimisel veenev. Seejuures on oluline Teie õpetajate ja õppejõudude toetus, määravaks on esmajärjekorras Teie enda ühiskondlik panus, erialane sobivus ja motivatsioon. Järgnevalt juhime Teie tähelepanu olulisimatele DAAD stipendiumiprogrammidele ja muudele valitud institutsioonidele.

DAAD stipendiumid

DAAD on Saksa kõrgkoolide organisatsioon, mis tegeleb vastavalt oma motole *Wandel durch Austausch* („Muutus läbi vahetuse“) teadusliku ja kultuurialase koostöö edendamisega Saksamaa ja välisriikide vahel. Teadusliku suunitluse kõrval on DAAD stipendiumitele kandideerimisel tihtipeale vajalik ka huvi Saksamaa kultuuri vastu.

Peaaegu kõik DAAD stipendiumid on suunatud üliõpilastele, kes on oma õpingutega koduriigis juba alustanud ja soovivad nendega Saksamaal jätkata.

Olulised DAAD stipendiumiprogrammid

- kõrgkoolide suvekursused välisüliõpilastele ja kraadiga õppuritele (keele- ja koduloolised kursused)
- stipendium magistrikraadi omandamiseks Saksamaal kunstnikele ja teaduslike erialade lõpetanutele
- stipendiumid teadustööks doktorantidele ja noortele teadlastele
- teadusreisid kõrgkoolide õppejõududele ja teadlastele õppereisid

Samuti palume Teil uurida enda poolt valitud kõrgkoolide välisüliõpilastega tegelevatest üksustest, kas neil on võimalusi pakkuda ka ise stipendiume.

Lisaks on Eesti kõrgkoolidel rida teisi võimalusi rahastada koostööd Saksamaa ülikoolidega. Siia alla kuuluvad näiteks külalisõppejõudude kutsumine, suvekoolide korraldamine või kahepoolsete õppeprogrammide rahastamine.

Täpsemat teavet programmide ja vajalike dokumentide kohta leiate veebilehelt **www.daad.ee**. Enamasti on kandideerimiseks vajalikud alltoodud dokumendid. Elulookirjelduse ja motivatsioonikirja palume kirjutada samas keeles, milles Te plaanite Saksamaal õppida.

- *Online*-kandideerimisankeet (DAAD portaali **www.mydaad.de** kaudu)
- Kronoloogiline, tabelikujuline elulookirjeldus
- Motivatsioonikiri või põhjendus
- Soovituskiri/hinnang (vorm leitav DAAD portaalis)
- Lõputunnistuste (kooli ja kõrgkooli lõputunnistuste) koopia ja tõlge (saksa või inglise keeles)
- Õppetulemuste loetelu aastate või semestrite kaupa koos hinnetega
- Keeleoskuse tõend

Nõutavad dokumendid sõltuvad osaliselt ka programmist. Samuti varieerub esitatavate kandideerimisdokumentide ekspemplaride arv ja esitamise koht. Seetõttu palume Teil lugeda stipendiumite taotlemise nõudeid DAAD veebilehel **www.funding-guide.de**.

Kandideerimistähtajad

Enamikele DAAD stipendiumitest saab kandideerida iga aasta sügisel. Täpseid tähtaegu palume Teil vaadata konkreetse stipendiumi tingimustest. Eelkõige teadustöö tegemiseks ja õppereisidele kandideerimisel on ka tähtaegu kevadel.

Teised stipendiumid ja ühingud

Saksamaa ühingumaastik on väga mitmekesine. 13 võimekate üliõpilaste õppimise toetamise ühingut *(Begabtenförderungswerke)* esindavad erinevaid maailmavaatelisi, religioosseid, poliitilisi või kutsealaseid rühmitusi. Seetõttu on kindlasti oluline jälgida, et Teie huvid kattuksid ühingute eesmärkide ja põhimõtetega. Lisaks ootavad need ühingud Teilt ühiskondlikku panust, näiteks vabatahtlikku tööd. Rahalise toetuse raamtingimused on sätestanud Saksamaa Liitvabariigi Haridus- ja Teadusministeerium. Põhistipendiumi aluseks on riiklik õppetoetuse seadus *(Bundesausbildungsförderungsgesetz,* lühendatult BaföG), lisaks makstakse stipendiaatidele, sõltumata vanemate sissetulekust, igakuist 300 euro suurust raamaturaha. Doktorandi stipendium on 1350 eurot. Kõikide nimetatud ühingute toetusprogrammid on suunatud nii Euroopa Liidu kui ka kolmandate riikide üliõpilastele.

Enne kandideerimist peaksite silmas pidama, et selleks, et Teil oleks reaalne võimalus stipendiumit saada, peate täitma mitmeid eeldusi. Paljud organisatsioonid tahavad nt kõigepealt olla veendunud Teie õpingute tulemuslikkuses Saksa kõrgkoolides ja annavad stipendiume alles siis, kui olete oma õpingutega Saksamaal juba alustanud ja Teil on hea saksa keele oskus.

Kindlasti peaksite Te ennast kandideerimise nõuetega igal konkreetsel juhul põhjalikult kurssi viima. Kandideerimise üksikasjade väljaselgitamiseks palume Teil ühinguga isiklikult ühendust võtta.

DAAD stipendiumite andmepangast **www.funding-guide.de** saate otsida konkreetseid stipendiume, mis ühtivad Teie õpingute, doktoriõppe või teadustöö plaanidega.

Dänemark
Ostsee
Nordsee
Fisch
Flensburg
Kiel
Heide
Schleswig-Holstein
Lübeck
Elmshorn
Pinneberg
Wedel
Hamburg
Stralsund
Rostock
Greifswald
Wismar
Mecklenburg-Vorpommern
Schwerin
Neubrandenburg
Wilhelmshaven
Emden
Leer
Bremerhaven
Buxtehude
Elsfleth
Bremen
Ottersberg
Oldenburg
Lüneburg
Elbe
Niederlande
Brandenburg
Eberswalde
Oder
Niedersachsen
Vechta
Weser
Stendal
Elstal
Berlin
Brandenburg
Potsdam
Frankfurt/O.
Polen
Wildau
Hannover
Osnabrück
Braunschweig
Wolfenbüttel
Friedensau
Magdeburg
Herford
Bielefeld
Lemgo
Hameln
Hildesheim
Münster
Bocholt
Kleve
Detmold
Holzminden
Wernigerode
Bernburg
Dessau
Köthen
Cottbus
Clausthal-Zellerfeld
Recklinghausen
Gelsenkirchen
Hamm
Paderborn
Bochum
Dortmund
Duisburg
Essen
Mülheim/Ruhr
Witten-Herdecke
Iserlohn
Krefeld
Hagen
Düsseldorf
Wuppertal
Neuss
Sachsen-Anhalt
Senftenberg
Halle
Merseburg
Nordhausen
Göttingen
Kassel
Bad Sooden-Allendorf
Thüringen
Leipzig
Moritzburg
Görlitz
Nordrhein-
Sachsen

Nordrhein-Westfalen
Hessen
Sachsen
Rheinland-Pfalz
Saarland
Baden-Württemberg
Bayern
Belgien
Luxemburg
Frankreich
Schweiz
Liechtenstein
Italien
Österreich
Tschechische Republik
Rhein
Mosel
Fulda
Main
Donau
Köln
Brühl
Alfter
Bonn
Aachen
St. Augustin
Bad Honnef
Siegen
Hachenburg
Marburg
Gießen
Fulda
Vallendar
Koblenz
Idstein
Friedberg
Oberursel
Bad Homburg
Frankfurt a.M.
Oestrich-Winkel
Wiesbaden
Offenbach
Geisenheim
Bingen
Mainz
Rüsselsheim
Aschaffenburg
Darmstadt
Trier
Worms
Ludwigshafen
Mannheim
Kaiserslautern
Speyer
Heidelberg
Saarbrücken
Landau
Karlsruhe
Pforzheim
Ludwigsburg
Bad Wildbad
Bad Liebenzell
Stuttgart
Esslingen
Aalen
Schwäbisch Gmünd
Offenburg
Tübingen
Nürtingen
Rottenburg
Reutlingen
Lahr
Ulm
Neu-Ulm
Trossingen
Riedlingen
Biberach
Furtwangen
Freiburg
Albstadt-Sigmaringen
Weingarten
Ravensburg
Weilheim-Bierbronnen
Friedrichshafen
Konstanz
Isny
Kempten
Weimar
Erfurt
Jena
Gera
Arnstadt
Schmalkalden
Ilmenau
Zwickau
Mittweida
Chemnitz
Freiberg
Dresden
Zittau
Hof
Coburg
Schweinfurt
Bamberg
Bayreuth
Würzburg
Weiden
Erlangen
Nürnberg
Amberg
Ansbach
Neuendettelsau
Regensburg
Deggendorf
Eichstätt
Ingolstadt
Passau
Landshut
Augsburg
Freising
Erding
München
Rosenheim
Benediktbeuern

Poliitilised ühingud

Friedrich Eberti Fond (Friedrich-Ebert-Stiftung) | **www.fes-baltic.org**
Saksamaa Sotsiaaldemokraatlikule Erakonnale (Sozialdemokratische Partei Deutschlands, lühendatult, SPD) lähedane fond. Toetatakse õpinguid nii bakalaureuse-, magistri- kui ka doktoriõppes.

Konrad Adenaueri Fond (Konrad-Adenauer-Stiftung) | **www.kas.de**
Kristik-Demokraatlikule Liidule (Christlich Demokratische Union Deutschlands, lühendatult CDU) lähedane fond. Toetatakse õpinguid bakalaureuse-, magistri- ja doktoriõppes.

Heinrich Bölli Fond (Heinrich-Böll-Stiftung) | **www.boell.de**
Erakonnale Liit 90/Rohelised (Bündnis 90/Die Grünen) lähedane fond. Baltimaadest pärit üliõpilaste puhul toetatakse magistriõppes õppimist; Euroopa Liidu kodanikud saavad stipendiumile kandideerida juba enne ülikooli vastuvõtmist. Need, kes on abituuriumi lõpetanud kas Saksamaal või Saksa koolis välismaal, saavad stipendiumit taotleda ka bakalaureuseõppeks.

Friedrich Naumanni Fond (Friedrich-Naumann-Stiftung) | **www.freiheit.org**
Vabale Demokraatlikule Parteile (Freie Demokratische Partei, lühendatult FDP) lähedane fond. Toetatakse diplomi-, bakalaureuse- ja magistriõppes õppimist. Toetuse miinimumperiood on kaks semestrit; viimane kandideerimine on võimalik eelviimasel semestril enne õpingute lõpetamist.

Rosa Luxemburgi Fond
(Rosa-Luxemburg- Stiftung) | **www.rosalux.de**
Vasakparteile (Die Linke) lähedane fond. Toetatakse üliõpilasi alates teisest semestrist, kellel on veel vähemalt 4 semestrit õpingute lõpuni.

Kiriklikud ühingud

Katoliiklik Akadeemiline Vahetusteenistus
(Katholischer Akademischer Ausländer-Dienst) (KAAD) | **www.kaad.de**
Toetus Ida-Euroopa programmi raames on võimalik peale 6. semestrit. Toetatakse neid, kes on omandanud esimese astme kõrghariduse. Reeglina toetatakse katoliku usku kandidaate, erandjuhtudel ka kandidaate teistest kristlikest ususuundadest, kui neid soovitavad katoliiklikud partnerid.

Cusanuswerk | **www.cusanuswerk.de**
Toetus katoliku usku tudengitele alates bakalaureuse- ja magistriõppesse immatrikuleerimisest.

Protestantlik Õppekeskus Villigst
(Evangelisches Studienwerk Villigst e.V.) | **www.evstudienwerk.de**
Toetatakse Euroopa Liidu kodakondsusega protestantlikku usku üliõpilasi bakalaureuseõppes, kellel ei ole varasemat kõrgharidust. Mitte protestantlikku usku kandidaatidel või kandidaatidel, kelle kirik ei ole Kirikute Nõukogu (*Arbeitsgemeinschaft Christlicher Kirchen*, lühend ACK) liige, tuleb lisaks esitada vabas vormis avaldus.

Ernst Ludwig Ehrlichi Õppekeskus (Ernst Ludwig Ehrlich Studienwerk) | **www.eles-studienwerk.de**
Toetatakse juudi üliõpilasi. Kandideerimise hetkel peab üliõpilasel veel vähemalt 5 semestrit õpinguid ees olema. Toetatakse bakalaureuseõppes ja neli semestrit kestvates magistriprogrammides õppimist.

Avicenna Õppekeskus (Avicenna-Studienwerk)
www.avicenna-studienwerk.de
Toetatakse muslimi üliõpilasi. Kandideerimise hetkel peab üliõpilasel veel vähemalt 5 semestrit

õpinguid ees olema. Pärast magistriõppesse astumist ei ole kandideerimine võimalik.

Muud ühingud

Hans Böckleri Fond (Hans-Böckler-Stiftung) | **www.boeckler.de**
Ametiühingule lähedane fond, mis annab stipendiume doktorantidele, kes on Saksamaal doktoriõppesse vastu võetud, või kõrgkooliõpingutega alustajatele, kel on riikliku õppetoetuse seaduse (Bundesausbildungsförderungsgesetz, lühendatult BAföG) järgi õigus toetuse ülemmäärale, st kelle vanematel ei ole kõrget sissetulekut.

Saksa Majanduse Fond (Stiftung der Deutschen Wirtschaft) | **www.sdw.org**
Toetatakse üliõpilaste ja doktorantide õpinguid kõikidel erialadel ja kõrgkooli tüüpides. Üliõpilaste kandideerimine toimub piirkondliku vastutava õppejõu kaudu, doktorantide kandideerimine läbi ühingu Studienförderwerk Klaus Murmann.

Saksa Rahva Õppefond (Studienstiftung des Deutschen Volkes) | **www.studienstiftung.de**
Toetatakse kas soovituse või isikliku kandideerimise/testi põhjal, erinevad programmid.

Berliini Saadikutekoda | **www.parlament-berlin.de** Üheaastane toetus endistest liitlasriikidest pärit noortele teadlastele (st USA, Suurbritannia, Prantsusmaa ja Nõukogude Liitu kuulunud riigid, sh Eesti), kel on omandatud vähemalt kõrghariduse esimene aste.

Copernicus | **www.copernicus-stipendium.de**
Toetatakse kindlate erialade üliõpilaste, kes on eelnevalt õppinud vähemalt ühe semestri, välisõpinguid ühe semestri jooksul.

Lisaks nimetatud ühingutele on ka teisi, aga enamasti on need väiksemad ja kitsama suunitlusega. Seetõttu tutvuge ka ühingute registriga www.stiftungsindex.de, DAAD rahastamisjuhendiga www.funding-guide.de ja stipendiumite andmepangaga www.stipendienlotse.de, või ka www.stipendiumplus.de või www.mystipendium.de.

Saksamaa stipendium

Saksamaa stipendiumiga toetatakse kõikidest rahvustest üliõpilasi. Stipendiumist poolt rahastab riik ja poolt eratoetajad. Lisaks väga headele õppetulemustele oodatakse kandidaatidelt ka ühiskondlikku aktiivsust (nt ühingutes, üliõpilaskogudes, usulistes või poliitilistes organisatsioonides või sotsiaalvaldkonnas). Teavet selle stipendiumi kohta leiate nii oma valitud kõrgkoolist kui ka veebilehelt **www.deutschlandstipendium.de**.

Riiklik õppetoetuse seadus

Riikliku õppetoetuse seaduse (Bundesausbildungsförderungsgesetz, lühendatult BAföG) kohaselt ei toetata mitte ainult Saksamaa kodanikke, vaid teatud tingimustel ka teiste Euroopa Liidu riikide kodanikke. Lisateavet leiate veebilehelt **www.das-neue-bafoeg.de/de/370.php**.

KfW pangagrupi laen

KfW pangagrupp (Kreditanstalt für Wiederaufbau) on Saksamaa Liitvabariigi ja liidumaade poolt toetatud avalik-õiguslik organisatsioon. Muuhulgas pakutakse õppelaene (*Studienkredite* – laenud Euroopa Liidu kodanikele, kes on vähemalt kolm aastat Saksamaal viibinud ja kes on maksimaalselt 31-aastased) ja hariduslaene (*Bildungskredite* – laenud üliõpilastele, kes on oma õpingute lõpufaasis ja on maksimaalselt 36-aastased). Info veebilehel **www.kfw.de**.

Erapankade õppelaenud

Teatud tingimustel annavad üliõpilastele laenu ka nende kodumaa erapangad. Viige ennast oma võimalustega põhjalikult kurssi, soovitame Teil selles küsimuses pöörduda ka sõltumatu finantsnõustaja poole. Saksamaal saab pangalaenu reeglina ainult juhul, kui inimesel on Saksamaal juba pikemat aega püsiv elukoht ja kindel sissetulek.

Soovitusi stipendiumile kandideerimiseks

Järgnevalt leiate mõningaid soovitusi tähtsamate dokumentide kohta, mis tuleb esitada peaaegu igale õppetoetusele kandideerimisel. Juhiste puhul on silmas peetud eelkõige DAAD stipendiumite taotlemist. Kui soovite esitada taotlust teistele organisatsioonidele, jälgige kindlasti nende juhtnööre ja nõudeid.

Elulookirjeldus

Elulookirjelduses pange ülevaatlikult ja lühidalt kirja tähtsamad andmed enda ja oma hariduskäigu kohta. Elulookirjeldus peaks olema koostatud personaalselt ja ladusalt loetavalt ning andma kronoloogilise, tabelikujulise ja tervikliku ülevaate Teie senisest elust.

Elulookirjelduses peaksid olema toodud allolevad punktid – punktide nimetused võivad sõltuvalt Teie isiklikust olukorrast varieeruda.

- Pealkiri ja nimi
- Isikuandmed
- Sünniaeg ja -koht
- Aadress ja kontaktandmed
- Hariduskäik
- Kool
- Kõrgkool (õppeandmed ja -suunad, võimalusel ka lõpuhinne)
- Õppimisega seotud viibimised välisriikides, praktika (ja muud õppe- ja karjääriga seotud olulised kogemused)
- Ühiskondlik tegevus (nt koostöö erakondadega, kirikutega, kultuuriseltsidega)
- Muud huvid ja teadmised (nt võõrkeeleoskus)

Elulookirjeldus peaks olema lihtsalt loetav ja selgelt struktureeritud. Lõppu lisage koostamise koht ja aeg ning allkirjastage dokument. Lisainformatsiooni ja dokumentide näidiseid, millest saate juhinduda, leiate veebilehelt **www.europass-info.de**.

Motivatsioonikiri

Motivatsiooni- või põhjenduskiri on otsustava tähtsusega iga kandideerimise puhul ja peab veenma vastavat valimiskomisjoni. Motivatsioonikiri annab Teile võimaluse muuta kandideerimine isiklikumaks ja tutvustada võimalikult hästi oma eesmärke.

Pidage seejuures silmas, et tekst peab sisaldama erialaseid ja isiklikke põhjendusi, mis on stipendiumile kandideerimise aluseks. Seega peab motivatsioonikiri olema asjakohane ning keskenduma teemale, õppe- või teadustööplaanidele ja valitud stipendiumiprogrammile. Mõne programmi puhul ei ole Teil võimalust end komisjonile isiklikult tutvustada. Seda olulisem on motivatsioonikirja loogilisus – komisjon peab teksti põhjal mõistma, mil määral haakub Teie senine tegevus Teie kavatsustega ja kas see mõjutab Teie tulevikuplaane positiivselt.

Kui te kandideerite DAAD õppe- või teadustöö stipendiumile, on õppimiskoha või teadusasutuse valiku põhjendus üks tähtsamaid valikukriteeriume.

Motivatsioonikiri võiks sisaldada nt allolevat teavet.

- Millisele programmile Te kandideerite
- Kõrghariduse omandamise käik
- Põhjendus, miks Te huvitute vastavast stipendiumist
- Kvalifikatsiooni kirjeldus
- Selgitus, miks just Teie olete sobiv kandidaat
- Kirjeldus, milliseid eesmärke soovite stipendiumi abil saavutada (siin võite välja tuua külalisülikooli õppepakkumisi ja/või teadustöövõimalusi)
- Selgitus, millist tööalast ja isiklikku kasu Te saate välismaal viibimisest
- Kirjeldus, millist kasu saab Teie koduinstitutsioon ja ühiskond Teie välismaal viibimisest

Soovituskiri ja hinnang

Soovituskirja ja hinnangu koostavad enamasti kodukõrgkooli õppejõud, kes Teid hästi tunnevad ja oskavad Teie erialast ja isiklikku sobivust stipendiumiprogrammile hinnata. Hinnangu kirjutajal peaks olema doktorikraad. Mõelge hoolega, kellel Te palute hinnangut kirjutada ning vestelge temaga sellest eelnevalt. Juhtige tema tähelepanu Teie poolt valitud stipendiumiorganisatsiooni suunitlusele ja eesmärkidele.

Kui te kandideerite DAAD stipendiumile, juhtige hinnangu kirjutaja tähelepanu allolevatele punktidele.

- Hinnang peaks olema kirjutatud DAAD taotlusvormile. Vormi saate alla laadida DAAD portaalist **www.mydaad.de**
- Hinnang võib olla koostatud nii saksa kui ka inglise keeles
- Hinnangul peab olema allkiri ja instituudi tempel
- Hinnangu koostajad peaksid olema sama eriala esindajad kui kandidaat ja peaksid olema doktorikraadiga

Keeleoskuse tõend

Kui kandideerite DAAD stipendiumile, mis kestab üle kuue kuu, nõuab DAAD saksa keele oskuse kohta keeleoskuse tõendit. Sama kehtib ka, kui soovite õppida ingliskeelsel õppekaval. Tunnustatud on kõik peatükis 3 „Kandideerimine õppimiseks Saksamaal“ punktis „Keeleoskuse tõendamine“ nimetatud keeleoskuse tõendid.

Kui Teil puudub vastav keeleoskuse tõend, saate DAAD Infokeskuse või paljude DAAD lektorite juures sooritada testi „onSET“ (saksa või inglise keele kohta), mis tõendab stipendiumile kandideerimisel Teie keeleoskust.

Ka teised organisatsioonid nõuavad vahel stipendiumitele kandideerimisel keeleoskuse tõendit. Küsige vastava organisatsiooni käest, milliseid keeleteste nad aktsepteerivad.

Palume Teil pöörata tähelepanu, et kandideerimine õppekohale ja kandideerimine stipendiumile toimuvad teineteisest sõltumatult! Jälgige kandideerimise tähtaegu, mis võivad samuti erineda! Paljudele stipendiumitele tuleb kandideerida oluliselt varem kui õppekohale – sellistel juhtudel vajate Te sageli tõendit kõrgkoolilt, et olete nendega ühenduses ja et õppimine koolis tuleb põhimõtteliselt kõne alla. Lisaks võivad erineda ka keeleoskuse tõendamise nõuded.

Ettevalmistus kandideerimisvestluseks

Paljud organisatsioonid korraldavad kandideerimisvestlusi. Ärge võtke seda kui eksamit, vaid kui võimalust komisjonile isiklikult veel kord oma motivatsiooni näidata ja oma eelised esile tuua. Veenge komisjoni oma isiksusega! Tutvuge veel kord väljavalitud organisatsiooni eesmärkidega ning mõelge läbi oma plaanid ja motivatsioon. Kirjalike kandideerimisdokumentide esitamise ajaga võrreldes võib olla toimunud muudatusi, mis võivad ka komisjonile huvi pakkuda.

DAAD stipendiumile, mis on suunatud kõrgharidusega kandidaatidele (magistriõppe stipendiumid), tuleb kõikidel teaduslikel erialadel läbida mitu valikuvooru. Otsus stipendiumi saamise kohta langetatakse Eestis toimuval kandideerimisvestlusel. Vestluse eesmärk on tutvuda kandidaadiga isiklikult, selgitada välja tema eesmärgid seoses stipendiumiga ning saada ülevaade tema erialastest teadmistest ja keeleoskusest.

Komisjoni kuuluvad nii Eesti ja Saksa õppejõud kui ka DAAD esindajad. Üldjuhul on Teil aega 10-15 minutit, et komisjoni oma plaanides veenda. Küsimusi esitatakse Teie motivatsiooni, eriala, ja ka Saksamaa kohta. Soovitame Teil eelnevalt tutvuda päevakajaliste teemadega poliitika, kultuuri ja majanduse vallas ning viia end kurssi Eesti ja Saksamaa suhetega.

Teadustöö Saksamaal

Saksamaal on palju teadustöö läbiviimise kohti: nii ülikoolid, rakenduskõrgkoolid, ülikoolivälised teadusasutused kui ka liitvabariigi ja liidumaade teadusinstitutsioonid. Kokku on umbes 1000 riiklikult rahastatavat teadusasutust. Lisaks ettevõtete teadus- ja arenduskeskused.

Ülevaate Saksamaa teadus- ja arendusmaastikust annab veebiportaal „Research in Germany“. Sinna on koondatud info välismaiste teadlaste arengu- ja karjäärivõimaluste kohta Saksamaal ja see aitab teadlasel valmistuda Saksamaal teadustöö läbiviimiseks. Ingliskeelne põhileht pakub ulatuslikku teavet toetusprogrammide kohta, päevakajalisi teadusuudiseid, näpunäiteid teadustöö tegemiseks Saksamaal ja palju muud **www.research-in-germany.org**.

Individuaalne või struktureeritud doktoriõpe

Enamasti toimub Saksamaal doktoriõpe individuaalselt. Sellisel juhul otsivad doktorandid juhendajaks mõne õppejõu ja valmistavad oma doktoritööd ette iseseisvalt. Sõltuvalt valdkonnast võib see toimuda kas üksinda või koos teiste teadlastega. Doktorant võib vabalt otsustada, millises asutuses ta oma teadustööd teeb, kas ülikoolis, ülikoolivälises teadusasutuses või tööstuses. Individuaalõppe puhul sõltub kestus doktorikraadi andmisega seotud ametikohale seatud ajalisest piirangust, aga ka doktorandi isiklikust ajakavast ja teistest tegevustest, nt millises ulatuses peab ta mujal elatist teenima, kui sageli võtab ta osa teaduskonverentsidest ja avaldab juba doktoritöö kirjutamise ajal artikleid. Enamasti kestavad doktoriõpingud kolm kuni viis aastat.

Individuaalse doktoriõppe puhul tuleb doktorandil esmalt leida oma doktoritööle sobiv juhendaja. Siinkohal võivad kasuks tulla oma õppejõudude või kõrgkooli kontaktid Saksamaa vastava valdkonna või õppejõududega. Lisaks aitavad Teil orienteeruda otsingumootorid **www.gerit.org** **www.phdgermany.de** ja **www.hochschulkompass.de**.

Lisaks individuaalsele õppele on Saksamaal võimalik omandada doktorikraadi ka osaledes struktureeritud doktoriõppes. Struktureeritud doktoriõpe sarnaneb anglosaksi doktoriõppe mudelile, mille puhul tegeleb doktorantidega juhendajate meeskond. Need programmid sisaldavad doktoriõpet saatvat õppekava, on sageli aineteülesed ning toetavad enamasti ka pehmete oskuste arendamist ja lisakvalifikatsiooni omandamist. Süsteemne ja aktiivne juhendamine võimaldab selle õppe puhul jõuda doktorikraadini kolme kuni nelja aastaga.

Hetkel on Saksamaal umbes 700 doktoriõppeprogrammi ja neid lisandub. Struktureeritud programmid on sageli rahvusvahelise suunitlusega ja nende töökeel on inglise keel. Paljud struktureeritud programmid on toodud andmepangas „International Programmes in Germany“ **www.daad.de/idp**.

Sarnaselt õppe- ja teadusasutuse valikule sõltub ka doktoriõppe viis eelkõige individuaalsetest asjaoludest. Osa doktorante hindab vabadust teha teadustööd iseseisvalt, teised vajavad seevastu rohkem juhendamist, mida pakub struktureeritud doktoriõpe.

Teadusinstitutsioonid

Ülikoolid

Saksamaal on rohkem kui 400 ülikooli ja kõrgkooli. Õppe- ja teadustöö ühendamisel on pikk traditsioon.

Ülikoolivälised teadusasutused

Fraunhoferi Ühing (Fraunhofer-Gesellschaft)
www.fraunhofer.de
Ühingusse kuulub 69 uurimisinstituuti ja tegemist on suurima rakendusuuringutega tegeleva organisatsiooniga Euroopas. Instituutides tegeletakse uurimistööga tööstuse, teeninduse ja avaliku halduse valdkonnas ning arendatakse ja optimeeritakse protsesse, tooteid ja seadmeid kuni need on valmis kasutamiseks ja realiseerimiseks.

Helmholtzi Ühing (Helmholtz-Gemeinschaft)
www.helmholtz.de
Ühing keskendub pikaajalistele uurimisülesannetele. Ühing aitab oma teaduslike tipptulemustega kaasa oluliste ühiskonna, teaduse ja majanduse ees seisvate väljakutsete lahendamisele. Tema ülesanne on täita riigi ja ühiskonna pikaajalisi teaduseesmärke ning hoida ja parandada inimeste eluolu.

Leibnizi Ühing (Leibniz-Gemeinschaft)
www.leibniz-gemeinschaft.de
Ühingusse kuulub 91 uurimisasutust, mis tegelevad rahvusvahelise üldühiskondliku tähtsusega teaduslike küsimustega. Ühing eristub teistest teadusasutustest instituutides uuritavate teemade suure mitmekülgsuse poolest nii humanitaar- ja sotsiaalteadustes kui ka loodus- ja reaalteadustes.

Max Plancki Ühing (Max-Planck-Gesellschaft)
www.mpg.de
Ühing on sõltumatu mittetulunduslik teadusorganisatsioon, mis on saanud oma nime füüsik Max Plancki (1858–1947) järgi. 83 ühingusse kuuluvat instituuti ja asutust tegelevad alusuuringutega nii loodus- kui ka humanitaar- ja sotsiaalteadustes.

Teaduste Akadeemiad (Akademien der Wissenschaften)
www.akademienunion.de
Akadeemiad koondavad mainekaid teadlasi ja õpetlasi. Ühendused koordineerivad ja toetavad pikaajalisi alusuuringute teadusprojekte ning edendavad erialadevahelist dialoogi.

Liitvabariigi teadusinstitutsioonid
Liiduvalitsus rahastab ligi 40 liiduministeeriumite vastutusalasse kuuluvat uurimisinstituuti. Erialaselt on nende teadustöö seotud iga konkreetse ministeeriumi haldusalaga
www. bundesregierung.de > Forschungseinrichtungen des Bundes.

Liidumaade teadusinstitutsioonid
Saksa liidumaadel on rida uurimisinstitutsioone, mis toetavad liidumaade teadustegevust. Liidumaade rohkem kui 150 instituuti katavad laia skaalat uurimisvaldkondi.

Ettevõtted / tööstuslik teadustöö
Saksa ettevõtted on uuenduslikemate hulgas Euroopas. Tööstuse osakaal Saksamaa teadus- ja arendusinvesteeringutes on oma ligi 70 protsendiga erakordselt kõrge.

Tööstuslike Teadusühingute Koostöögrupp (Arbeitsgemeinschaft industrieller Forschungsvereinigungen, lühendatult AiF) **www.aif.de**
Grupp hõlmab umbes 100 teadusühingut erinevatest tööstusharudest ning toetab väikseid ja keskmisi ettevõtteid teadus- ja arendustegevuses.

Võrgustikud ja klastrid
www.clusterplattform.de
Võrgustikud ja klastrid ühendavad tööstus- ja teadusasutuste uurimis- ja arendustegevusi. Üheks koostöö põhieesmärgiks on edendada uute tehnoloogiatoodete turuletoomist.

Teadustöö rahastamine

Saksa Teadusfond (Deutsche Forschungsgemeinschaft, lühendatult DFG)
www.dfg.de
Fond on tähtsaim teadustöö rahastaja Saksamaal, mis toetab uurimisprojekte ja soodustab teadlaste (ka rahvusvahelist) koostööd.

Alexander von Humboldti Fond
(Alexander von Humboldt Stiftung)
www.humboldt-foundation.de
Fond toetab teaduskoostööd silmapaistvate välismaiste ja Saksa teadlaste vahel. Aastas antakse välja enam kui 700 stipendiumit ja preemiat.

Saksamaa Akadeemiline Vahetusteenistus
(Deutscher Akademischer Austauschdienst, lühendatult DAAD) **www.daad.de**
Vahetusteenistus on maailma suurim rahvusvahelist üliõpilas- ja teadlaste vahetust toetav organisatsioon.

Fondid
Saksamaal toetavad uurimistööd ja teadust avalik-õiguslikud ja erafondid, nt toetades noori teadlasi doktoriõppe ajal või pärast seda. Samuti toetavad fondid teadusprojekte mõnel kindlal teemal.

Saksa Teaduse Sponsorliit
www.stifterverband.org
Saksa Sponsorkeskus
www.deutsches-stiftungszentrum.de

StipendiumPlus
www.stipendiumplus.de
StipendiumPlus ühendab 13 üleriigiliselt tegutsevat andekate toetamise keskust, mis pakuvad silmapaistvatele üliõpilastele ja doktorantidele stipendiume.

Balti-Saksa Kõrgkoolide Büroo
(Baltisch-Deutsches Hochschulkontor)
www.hochschulkontor.lv
Kõrgkoolide büroo on Saksa keskus Balti riikides, mis edendab teaduskoostööd ja akadeemilist vahetust Saksamaa ja Balti riikide vahel. Kõrgkoolide büroo toetab projekte, mis nii tugevdavad teadusalast koostööd Eesti, Läti ja Leedu ning Saksamaa vahel kui ka toetavad Balti riikide omavahelist teaduskoostööd. Toetatakse kõigi teadusvaldkondade projekte nende erinevates vormides, nt erialased loengud ja seminarid, uurimisprojektid, konverentsid ja publikatsioonid. Projektikonkurss kuulutatakse välja kaks korda aastas.

Mecklenburg-Vorpommerni Kõrgkoolide Kontaktbüroo (Kontaktbüro Hochschulen Mecklenburg-Vorpommern)
www.hochschulen-mv.lv
Kontaktbüroo ühendab kõrgkoole teiste teadus- ja uurimisasutustega nii Mecklenburg-Vorpommerni liidumaal kui ka Eestis, Lätis ja Leedus. Samuti jagab büroo infot õppimise ja teadustöö kohta Rostocki, Greifswaldi, Wismari, Stralsundi ja Neubrandenburgi kõrgkoolides.

Saksamaa Vilistlasportaal
(Alumniportal Deutschland)
www.alumniportal-deutschland.org
on sotsiaalvõrgustik, mis edendab Saksamaa vilistlaste, ettevõtete, kõrgkoolide ja organisatsioonide võrgustumist ja teadmiste vahetust. Portaal pakub võimalust asuda üle maailma kontakti nii Saksamaa vilistlastega kui ka ettevõtetega, et vahetada erialaseid teadmisi, laiendada oma pädevust ning saada kasu teiste teadmistest ja oskustest. Portaal on tasuta ja suunatud inimestele kogu maailmast, kes on Saksamaal õppinud, teinud teadustööd või töötanud. Samuti on portaali liikmeks oodatud inimesed, kes on mõne Saksa organisatsiooni juures välismaal osalenud õppes või täiendõppes.

Väljaandja
DAAD Eesti, Läti ja Leedu Infokeskus Riias
Kaļķu iela 1-402
LV-1658 Riia, Läti
Tel. +371 6722 8800
ic@daad.ee
www.daad.ee
Facebook: DAADRiga
Twitter: DAAD_Baltics
Instagram: DAAD_Estonia.Latvia.Lithuania

Vastuvõtuajad: esmaspäev ja neljapäev 14.00–18.00, teisipäev ja kolmapäev 10.00–14.00 ning vastavalt kokkuleppele

Tekst
Heiko F. Marten, Markus Häfner, Till Dembeck, Katharina Ertle

Toimetajad
Heiko F. Marten, Ieva Dzelme, Felix Kloppenburg, Julia Petz

Tõlge
Marin Jänes

Valminud Saksa Akadeemilise Vahetusteenistuse (DAAD) tellimusel
Kennedyallee 50, 53175 Bonn, Saksamaa
www.daad.de

Loa eest kasutada andmeid teadustöö kohta Saksamaal täname research-in-germany.org.

Tähelepanu: Brošüüris avaldatud andmed on hoolikalt valitud, kuid siiski ei taga väljaandja nende lõplikku õigsust. Kõikidele DAAD stipendiumitele kehtivad kahtluse korral riigispetsiifilised reeglid, mille leiate DAAD veebilehelt (www.daad.de). Selles brošüüris nimetatud teiste organisatsioonide stipendiumitega tutvumiseks soovitame täiendavalt pöörduda vastava organisatsiooni poole.
Datorsalikums LPG Loewenstern Padberg GbR, Bonn (Deutschland)

5., uuendatud ja täiendatud väljaanne 2019 (tiraaž 500)
© Fotod: DAAD. Fotod ei ole edastamiseks kolmandatele isikutele.

Väljaannet rahastas Saksamaa Liitvabariigi Haridus- ja Teadusministeerium.

Bundesministerium
für Bildung
und Forschung

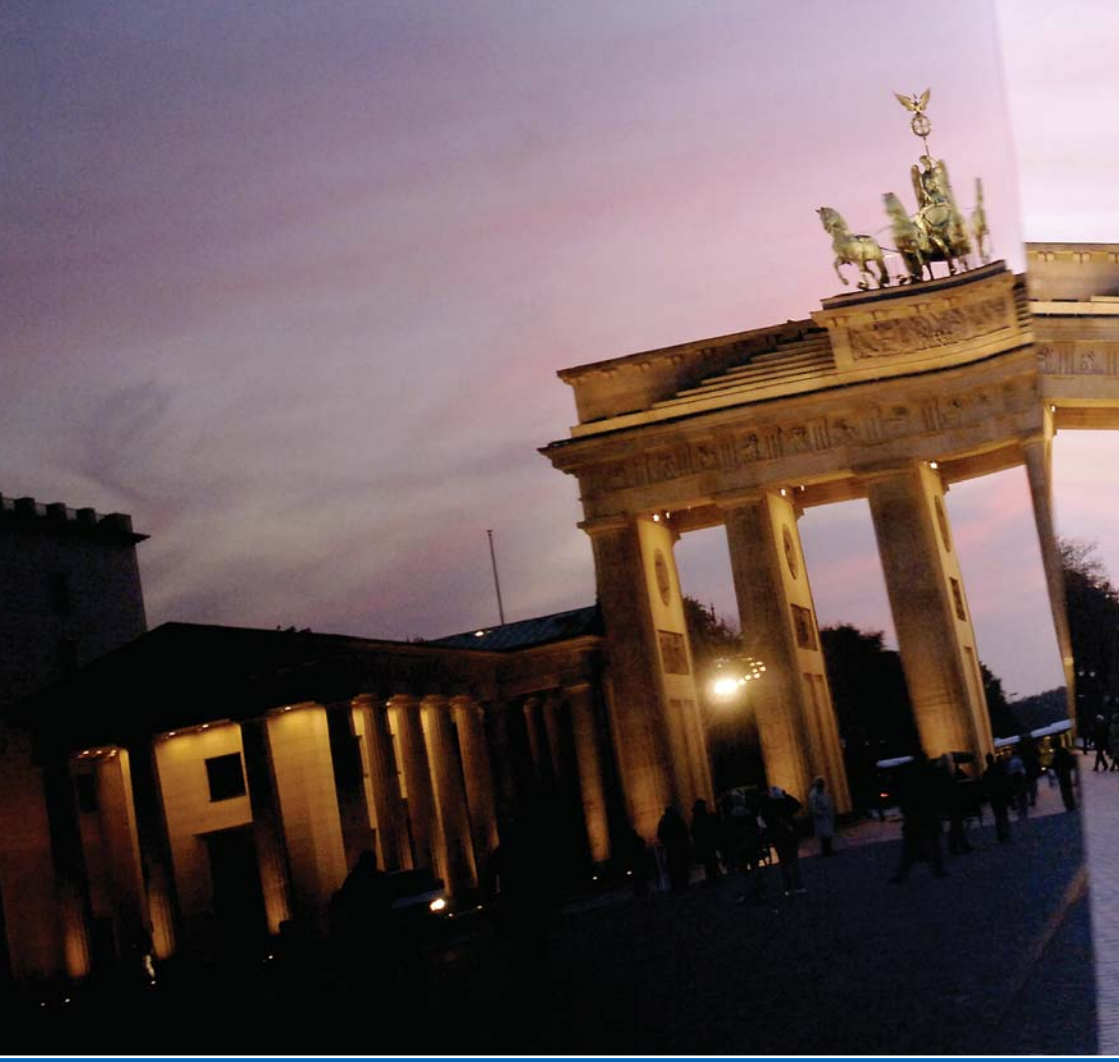

DAADRiga

DAAD_Baltics

daad_estonia.latvia.lithuania

www.daad.lv